

[ASSAIG](#)

Maria Sevilla: «La poesia és un llenguatge en contra de les mandres mentals i les inèrcies»

Conversem amb la poeta sobre les seves publicacions més recents: 'No desitjaràs els béns del proïsme' (Fragmenta) i 'La nit ovípara' (Documents Documenta).

— Sofia Vilella Pujol

[@svilellapujol](#) [@vivivi_xii](#)

20/05/2024

Maria Sevilla (1990) és poeta, investigadora de la literatura i docent. Aquest any ha publicat dos títols: *No desitjaràs els béns del proïsme*, un assaig inclòs a la sèrie «Deu manaments» de Fragmenta que qüestiona el mite del creixement il·limitat, i *La nit ovípara*, un poemari fosc i inquietant publicat a Documents Documenta.

Maria Sevilla © Marina Miguel

Acabes de publicar dues obres, una de poesia i l'altra d'assaig, i a cada una es poden percebre ressonàncies de l'altra. Què va primer, per tu, la reflexió teòrica o la creació artística?

La creació artística té diverses parts, i per mi una d'elles és la reflexió teòrica, inevitablement. Quan escric un llibre de poesia, per inspirar-me obro abans llibres d'assaig

que no pas de poesia. Amb un llibre de poesia em costa més agafar una veu poètica, perquè és més fàcil contaminar-se amb l'estil o amb el registre. Tot i això sempre intento que hi hagi un cert moment de no-contaminació teòrica. No m'agrada parlar de puresa, perquè és pretendre que el jo poètic és un jo estanc, que està allà, sobrevolant-nos, en una esfera intocable. I és mentida. Però tinc l'objectiu creatiu de trobar aquest moment en què la paraula poètica surt d'una manera més –aparentment– intacta.

Això sí, ràpidament i de manera inevitable acabo lligant-ho tot amb una estructura teòrica. Els primers poemes de *La nit ovípara* els vaig escriure des d'aquesta pseudo-puresa, però de mica en mica vaig anar trobant tot de referents que em servien per anar-ho trenant. Tinc tendència a estructurar els llibres de poemes, ja sigui narrativament o discursivament. Penso que algun dia m'agradaria escriure un poemari que fos només poemes, però no sé si ho aconseguiré mai. I he de dir que en general també m'agraden més els poemaris que tenen aquesta estructura darrere que no pas els que són poemes esparsos i ja està.

Però més enllà dels referents teòrics, als dos llibres que has publicat s'observa una relació estreta amb la tradició literària. De quins escriptors, principalment, consideres que beuen els teus versos i les teves reflexions?

A *No desitjaràs els béns del proïsme* el que faig és aterrar una reflexió vinculada a la socioeconomia a través d'exemples literaris. Hi ha Verdguer, hi ha Víctor Català, hi ha Maria Mercè Marçal... Jo al final d'economia no en sé, el que conec és la literatura. Els referents literaris els trio en funció del tema que m'interessa tractar, són com el cas pràctic de la qüestió que vull desenvolupar.

En el cas de *La nit ovípara*, hi ha Lovecraft, que m'inspira pel que fa a la reflexió sobre l'alteritat; hi ha també l'atmosfera opressiva i hermètica que crea Manel Ollé a *Un grapat de pedres aigua*, que va guanyar els Jocs Florals de Barcelona el 2022, i també hi ha Joan Josep Camacho Grau, que per mi és un referent que sempre hi és, amb aquesta obscuritat, aquest imaginari fosc. I després, pel que fa a l'estil, també prenc Felícia Fuster com a referent, pel seu joc amb les rimes internes, amb la mètrica complexa. Era un estil que em venia de gust emular.

Maria Sevilla © Marina Miguel

A *No desitjaràs els béns del proïsme* expliques que la il·limitació del capitalisme, la seva retòrica de transcendència, només pot existir gràcies a una tradició que ha separat, durant segles, cos i ment. Què passaria si no existís aquesta separació?

A *La nit ovípara volia* fer una cosa que precisament lliga amb les idees de *No desitjaràs els béns del proïsme*: una ficció de profilaxi en la qual hi ha un subjecte que pretén fugir de manera inútil, perquè en realitat del que fuig és de la fluïdesa de la vida. La vida és fluïda: per molt que vulguis treure les males herbes del jardí, sempre te'n creixeran més. Però el subjecte occidental té certes fantasies de control de la vida i el seu creixement. Des del divorci fundacional entre el cos i la ment –que comença al platonisme, es consolida amb el cristianisme i s'acaba d'apuntalar amb el pensament cartesià– el subjecte modern és principalment res cogitans, i li fa por la matèria fora de control.

Per obrir-nos, si realment volem ser un subjecte que s'obre a l'altre i que s'obre a la cura, hem d'obrir també la possibilitat de la ferida. Si ets un subjecte hermètic estàs blindat de tot, sí, però també estàs blindat de la possibilitat de l'amor, de la possibilitat del desig.

Maria Sevilla

Per això m'interessen molt tots els pensaments de les noves materialitats –Jean Bennett, Karen Barad, Donna Haraway– i el concepte de 'somatofòbia'. Les ficcions del contagi i de la metastasi, les retòriques de la matèria fora de control, em fascinen; tinc com a gran referent David Cronenberg amb el seu horror corporal. A *La nit ovípara volia* generar una ficció que semblés una conjura contra aquesta matèria fora de control, però que ho fos només en aparença. L'ou havia de ser una metàfora d'hermetisme i de fragilitat alhora: perquè neixi el que hi ha dins, s'ha de trencar. Per molt que vulguis tancar-te, si vols que es desenvolupi la vida i vols desenvolupar-te tu com a subjecte, has d'estar obert a la possibilitat que passin coses que no t'esperaves. El meu poemari genera una ficció d'amenaça, però el discurs que hi ha sota és, en el fons, una invocació a favor de la porositat de la vida, de la vida tentacular, que va més enllà de les fronteres.

A *No desitjaràs els béns del proïsme*, com que havia de fer un discurs més unívoc i clar, vaig agafar les paraules d'Adriana Cavarero, que explica que el subjecte modern s'ha construït sobre la idea vertical de la rectitud i la unitat, però que per obrir-nos, si realment volem ser un subjecte que s'obre a l'altre i que s'obre a la cura, hem d'obrir també la possibilitat de la ferida. Si ets un subjecte hermètic estàs blindat de tot, sí, però també estàs blindat de la possibilitat de l'amor, de la possibilitat del desig.

Creus que el cos pot ser savi, que pot viure per si sol, que pot tenir consciència?

No ho tinc clar. Ma mare sempre m'ho diu, «el cos és savi», però jo, que sempre he sigut molt hipocondríaca i a la mínima em marejo i tot plegat, no ho tinc tan clar. Suposo que sí, suposo que hi ha coses que el nostre cos sent i que les hauríem d'escoltar més, perquè si no és molt fàcil quedar-se entotsolat en aquesta idea del jo basat en l'intel·lecte. El nostre intel·lecte, com a software, no pot funcionar sense el hardware. Però alhora és important no deixar-se seduir pels discursos d'«el cos és savi, la natura és sàvia». Tampoc no hi ha cos sense intel·lecte, no hi ha natura aïllada de la cultura. Els discursos de la pretesa saviesa del cos o de la pretesa bondat de la natura em semblen perillosos, perquè ràpidament fan

que essencialitzem certes condicions que sempre són més fàcils de naturalitzar en alguns subjectes concrets.

Per exemple, no ho sé, hem abolit el queixal del seny; quan et comença a fer mal, te'l treuen. Hem abolit la verola. Hem abolit el gènere! En canvi, hi ha una cosa tan absurda, però que afecta gairebé tots els subjectes amb úter, que és la menstruació, que cada vint-i-vuit dies la tens, fa mal, fa que el teu cervell funcioni d'una altra manera, però en canvi «és natural que la tinguis». Hi ha condicions biològiques que són molt més fàcils d'essencialitzar en certs subjectes –dones, subjectes racialitzats, etcètera– que no pas en altres. Tota la reflexió «anti-natalista» o fins i tot «anti-uteriana» que hi ha a La nit ovípara es dirigeix cap a aquesta necessitat de desnaturalitzar el que representa que hem de fer les dones o els mamífers, que és criar d'una manera molt determinada, directament relacionada amb la consanguinitat. La cria és inevitable: jo soc professora, i crec que ensenyar a altres persones també és una manera de criar-nos col·lectivament. Hi ha moltes formes de cria que van més enllà de la consanguinitat i de privatització de cures que implica el parentiu.

Posar el límit corporal en el text no significa fer poemes sobre menstruació, ni fer poemes sobre maternitat, necessàriament; vol dir posar en evidència que darrere del text literari hi ha un subjecte parcial i situat.

Maria Sevilla

Maria Sevilla © Marina Miguel

I com fem entrar el cos a la literatura? A No desitjaràs els béns del proïsme parles de la masculinització de la transcendència i la feminització de la materialitat i la relacionalitat. És cosa de dones, el cos?

Per mi posar el cos en la literatura és una manera d'evitar el vici metafísic, un vici evidentment occidental i masculí, perquè està vinculat amb aquesta idea del subjecte recte, que no s'inclina, que no s'obre cap a l'altre. Posar el límit corporal en el text no significa fer poemes sobre menstruació, ni fer poemes sobre maternitat, necessàriament; vol dir posar en evidència que darrere del text literari hi ha un subjecte parcial i situat. Això per exemple

es veu molt quan els homes escriuen crítica: normalment no posen en evidència les seves coordenades de partida, i pontifiquen com si el seu punt parcial i situat fos el punt compartit per tot l'ésser humà universal. En canvi em fa la sensació que les dones situen molt més el seu discurs, no per dir que no és la veritat, sinó per dir que tot el que escriuen té sentit només dintre de les regles del joc que t'estan proposant. Posar el cos en el text vol dir posar en evidència els límits físics del subjecte que escriu.

A No desitjaràs els béns del proïsme això ho penso parlant de mètrica i reivindicant els límits físics del vers per aterrar el vici metafísic que tenim en l'àmbit del llenguatge. Un vers és una unitat acústica. Quan tens en compte les rimes internes, quan tens en compte el metre, quan entens que un vers és una unitat de so, en el fons estàs aterrant el concepte i fent que es converteixi en una vibració, en una cosa que t'entrarà pel cos i que processaràs pel cos.

El pitjor mal de tots –i la història ho demostra– és el que tenim dins, relacionat amb les fantasies de control, de puresa i d'hermetisme.

Maria Sevilla

A *La nit ovípara* inclous uns fragments en prosa on hi ha una mena de pujada i descens que ens aterra a la materialitat. També hi llegim un diàleg que trenca l'aïllament del subjecte cartesià de què parlàvem abans.

Sí, hi ha una anada i una tornada que no tenen títol, però que sí que tenen un número: 0, 1, 2, 3, 2, 1, 0. Jo m'ho imaginava, més que com una pujada i una baixada, com una eclosió i una reclusió. En aquestes proses hi ha dos personatges que fan una anada i una tornada entre el temps present en primera persona i el temps passat en tercera persona, i les frases de cada fragment s'encadenen amb les del següent. Hi ha una juntura i una disjuntura. El que buscava era generar un subjecte que pretén fugir del que li fa por, quan en el fons aquest mal del qual fuig, aquesta cosa que li fa por, la té dins. La idea que tenia darrere era una mica tot aquest imaginari de Lovecraft que he mencionat abans. Lovecraft, que era un paio misogin, racista –hipocondríac, també, segons diuen– pretenia crear una metàfora dels mals moderns, que tenien a veure amb agents que venien de fora i que posaven en perill la civilització. Però la gràcia és que al llarg de la història se n'ha fet un gir irònic: avui dia és un dels pares de la ciència-ficció literària, i la seva literatura ha esdevingut una invocació a favor d'aquesta porositat de la vida, de les alteritats.

A l'assaig també parlo d'aquestes ficcions de control del subjecte polític d'Occident que ens porten a tancar-nos a nosaltres mateixos. Ara per exemple estem sent testimonis d'un altre nou auge de la ultradreta que ens porta, de manera cíclica, a creure que el mal ve de fora, quan el pitjor mal de tots –i la història ho demostra– és el que tenim dins, relacionat amb les fantasies de control, de puresa i d'hermetisme. Les proses de *La nit ovípara*, amb aquest estira-i-arronsa entre un ell i un tu, entre un present i un passat, no deixen de ser un intent de fugida, però la fugida és impossible, perquè el veritable mal el portem dins. Per això, de fet, els últims versos del poemari: «Thas quedat enverinada / d'un color que ve de dins».

Llavors què són aquests ulls de *La nit ovípara* que ens miren amenaçadors des de fora?

Al poemari hi ha molta reflexió sobre l'agència dels animals. A *L'animal que donc je sui*, que potser es podria traduir com «L'animal que llavors estic seguint», jugant amb el joc de paraules entre ser i seguir que hi ha a l'original, Derrida diu que el pensament occidental considera que l'humà és res cogitans mentre que els animals són res extensa, i per tant només reaccionen com màquines, com autòmats, i no són capaços de generar discurs. Ningú no es planteja que els animals també ens miren. A *La nit ovípara* m'interessava molt girar aquesta mirada i que fossin els animals els que et miren a tu. Als últims versos de «Zoològic» llegim: «des de l'abisme que no veig / la fosca em mira a mi». Hi ha uns ulls a la fosca, hi ha un animal que tu no saps que t'està veient, però que t'està mirant.

Aquesta idea em va venir també arran del confinament, quan em vaig començar a fixar més que mai en els ocellets que passaven per l'Eixample. Vaig veure que, fixant-t'hi una mica, de cop tota la realitat vegetal i animal que t'envolta s'amplifica: si no hi pares atenció, només distingeixes entre coloms i pardals; però quan t'hi fixes, hi ha gafarrons, hi ha verderols... Em va meravellar molt que la realitat del meu voltant es multipliqués pel simple fet de dedicar-hi una mica més de temps, i vaig adonar-me que durant molts anys havia sigut totalment miop a tots aquests altres éssers que segurament eren molt més conscients de mi que no pas jo d'ells. El món que ens envolta –animal, vegetal– segurament genera molt més discurs sobre nosaltres que no pas nosaltres sobre ell.

Realment és inquietant, tant la idea de ser observats com l'ambient que transmeten els poemes.

A *La nit ovípara* ho he representat molt des d'aquesta cosa fosca i una mica des de la por, però ara el meu proper repte poètic és intentar parlar d'aquest món natural sense por, des de l'obertura, des de la porositat. És difícil generar una escriptura lírica sobre el món natural que no caigui en els tòpics que tenim associats amb el bucolisme o amb el neoruralisme. Ara la cosa neogòtica m'ha funcionat bé, però m'agradaria fugir d'aquest estil i intentar trobar un discurs òrfic de cant al món natural sense caure en una cosa que a mi em sembli bucòlica. Amb la poesia sempre estàs jugant en aquests espais entre el que és reconeixible i el que encara no ha estat dit.

Maria Sevilla © Marina Miguel

I tornant una mica a la idea de la materialitat: pot ser que a *La nit ovípara* parlis de com cada concepte o element més abstracte té un residu, una empremta, un sediment? Per exemple al poema «Fotosíntesi», on fas baixar el sol –imatge de llum i de veritat típica del pensament filosòfic occidental– fins a sota terra.

Sí, mira, està bé que hagi triat aquest exemple perquè lliga també amb una cosa de l'assaig. El segon capítol de *No desitjaràs els béns del proïsme* el començo dient que tendim a considerar que el món actual és un món materialista –fent servir materialista com a sinònim de consumista, d'individualista, de frívol–, però que en el fons és un món que tendeix a la desmaterialització, perquè el capitalisme és un monstre de digestió infinita que no només busca l'intercanvi de mercaderies, sinó que vol generar benefici infinitament. Aquesta desmaterialització està molt present en les paraules que fem servir dia a dia. «T'envio una cosa, te la penjo al núvol». Generem aquesta ficció d'intangibilitat, de netedat. No llençaries un plàstic enmig del bosc, però en canvi t'és igual el pes de tot el que tens al núvol o el que envies per WhatsApp. Tota aquesta llum es penja a uns servidors que estan sota l'aigua o enterrats vés a saber on.

La metàfora que utilitzo per explicar-ho de manera lírica a *La nit ovípara* és aquesta idea que dius tu: els vegetals que fan la fotosíntesi, d'alguna manera estan enterrant la llum. És una idea que trec d'un llibre d'Stefano Mancuso, que diu que els vegetals són la baula entre el cel i la terra, perquè fan la fotosíntesi, aquesta cosa tan tonta que t'expliquen des de primària però que en el fons, si hi penses, és un miracle molt fort. Les plantes agafen l'energia solar i la converteixen en glucosa. Això fa que, quan les plantes es transformen en sediments orgànics, aquesta llum transformada en glucosa se'n vagi a la terra i que al cap de milions d'anys es converteix en petroli, carbó, etcètera. La llum amb què il·luminem les ciutats, les cases i les llars és aquesta llum que els vegetals inicialment han guardat i que després convertim en poder calorífic. És veritat que aquí hi ha també aquesta voluntat de rematerialitzar tot el que, des del vici intel·lectual que tenim, convertim en abstracció. La llum no és la veritat: és poder calorífic, pesa, és orgànica.

Com a escriptora i poeta he experimentat el plaer dels límits, i vull pensar que socialment també hauríem de gaudir de l'autolimitació.

Maria Sevilla

La religió és la línia central de la sèrie «Deu manaments» de *Fragments*. Al teu assaig dius que el cristianisme té a veure amb el capitalisme, perquè ha dut la capacitat d'imaginació metafísica i l'ètica del treball, però alhora defenses que el desè manament és una crida a l'autolimitació. Pots explicar-ho?

Molts dels discursos que vinculem al cristianisme ens han aplanat el terreny per després creure coses com que el mercat es regula sol, quan darrere del mercat hi ha gent que es lleva cada dia i que decideix que les coses han de continuar sent així. Si ho tenim incorporat com a societat és perquè la religió ens ha acostumat a una retòrica del més-enllà, i per tant no ens salten totes les alarmes quan entenem que el producte del capitalisme és la

valorització constant. Però la valorització constant cap a on? Si no viurem eternament! Per què valoritzar eternament una cosa si cap individu és il·limitat?

A l'assaig m'interessava llegir el desè manament des dels límits: Déu promet al poble d'Israel una terra on regalimarà la llet i la mel, però perquè això sigui realment un paradís, perquè sigui realment un regal i no una condemna, no la poden explotar il·limitadament. Això ho explica molt bé Giorgos Kallis en un llibre que es diu *Límits*. Ell parla de la democràcia en un sentit radical, no la socialdemocràcia de pacotilla que tenim avui dia, sinó aquell sistema en el qual tu pots fer qualsevol cosa però ets conscient que no ho hauries de fer. Aquesta limitació no és externa, no hi ha un dictador que et diu «això no ho pots fer», no hi ha un mercat que et diu «ara això no ho pots comprar» o «ara toca estrènyer el cinturó», sinó que ets tu mateix que t'autolimites.

Maria Sevilla © Marina Miguel

Creus que es pot aconseguir un consens social on convisquin el límit i la llibertat? Es pot trobar realment el plaer dels límits?

A nivell social no ho sé, perquè no soc ni economista, ni politòloga, ni antropòloga, per tant em costa dir-ho, però sí que com a escriptora i poeta he experimentat el plaer dels límits, i vull pensar que socialment també hauríem de gaudir de l'autolimitació –i no pas d'aquesta dictadura del capital, dels rics i de la gent amb rendes i propietat. Hi ha un moment de l'assaig en què dic –robant-li les paraules a Martí Sales– que quadrar el vers ajuda a desquadrar-se. A part que queda molt maco dir-ho així, aquesta idea també amaga una veritat molt fonda: quan no et constrenys a les limitacions mètriques, aparentment ets més lliure, perquè pots deixar anar la paraula i crear il·limitadament; però de vegades ets més lliure imposant-te un límit. El límit autoimposat t'allibera dels teus propis automatismes. La poesia és un llenguatge en contra de les mandres mentals i les inèrcies.